

KI-notat nr.:1/2013 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Vikan Settefisk AS - søknad om regulering og vannuttak fra Storvatnet		
Fylke/kommune:	Sør-Trøndelag/Hitra		
Ansvarlig:	Gry Berg	Sign.:	<i>Gry Berg</i>
Saksbehandler:	^{F02} Pernille D. Bruun	Sign.:	<i>Pernille D. Bruun</i>
Dato:	04 JAN 2013		
Vår ref.:	NVE 201101625-13 ki		
Sendes til:	Søker og Hitra kommune og andre myndigheter		

Søknad om tillatelse til regulering og vannuttak fra Storvatnet ved Vikan i Hitra kommune, Sør-Trøndelag

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	4
Søkers kommentar til høringsuttalelsene	9
Tilleggsopplysninger	9
Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader	9
NVEs vurdering	12
NVEs konklusjon	16

Sammendrag

Vikan Settefisk AS søker NVE om tillatelse til å regulere og ta ut vann fra Storvatnet ved Vikan etter § 8 i vannressursloven. Det er også søkt om å få opprettholde fiskesperren i bekken mellom Hundvatnet og sjøen. Søknaden behandles etter reglene i kap. 3 i vannressursloven.

Søker er Vikan Settefisk AS. Selskapet har i dag en akvakulturtillatelse til produksjon av 200 000 settefisk ved anlegget ved Vikan på Hitra. Her produseres det settefisk av laks og regnbueørret. Vikan Settefisk AS har også en akvakulturtillatelse til produksjon av settefisk i Tverrvågen på Frøya. De to settefiskanleggene driftes under ett.

Dagens vannuttak skjer fra Storvatnet som reguleres med 3 m. Det slippes ingen minste vannføring til elven mellom Storvatnet og Hundvatnet. Maksimalt vannuttak er 160 l/s. Det søkes om en formalisering av reguleringshøyden og uttaket. Det er ikke behov for nye større fysiske inngrep.

Vikan Settefisk AS ønsker ikke å slippe minste vannføring fra Storvatnet.

Hitra kommune anbefaler NVE å imøtekomme søknaden etter vannressursloven fremmet av Vikan Settefisk AS. Kommunen skriver at når merdanlegget i Hundvatnet er fjernet og vatnet er fritt for

settefisk bør det vurderes om fiskesperren kan fjernes. Dette vil kunne føre til at laks og sjøørret kan vandre opp i Hundvatnet og videre opp i Ovdalsvatnet og Barmvatnet.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag tilrår at det blir gitt konsesjon for vannuttak fra Storvatnet. Fylkesmannen mener at det ikke er nødvendig med krav om minstevannføring, men krever at det blir foretatt utfisking av regnbueørret og at det blir lagt til rette for reetablering av anadrom laksefisk og ål i andre deler av Hundvassdraget.

Gjennom saksbehandlingsprosessen har NVE registrert at den delen av Hundvassdraget som består av Storvatnet med inn- og utløpsbekker er sterkt preget av fysiske inngrep. Det er en dam i utløpet av Storvatnet som reguleres med 3 m i dag. Utløpsbekken mellom Storvatnet og Hundvatnet er tilnærmet uten vannføring og er lagt i rør eller har grodd helt igjen. I bekken mellom Hundvatnet og sjøen er det en fiskesperre. I forbindelse med avvikling av merdanleggene i Hundvatnet vil fiskesperren bli fjernet. Den delen av konsesjonssøknaden som gjelder fiskesperre er derfor trukket. Dammen i Storvatnet og tørlegging og igjenlukking av utløpsbekken gjør at det ikke er fisk i denne delen av Hundvassdraget. Fjerning av fiskesperren vil gi anadrom laksefisk tilgang til den delen av Hundvassdraget, som går fra Hundvatnet og opp mot Ovdalsvatnet og Barmvatnet. Det er ikke registrert truede eller på andre måter spesielle naturtyper i den berørte delen av Hundvassdraget. Det er registrert ål i elven som går fra Hundvatnet til Ovdalsvatnet. Området rundt Storvatnet brukes noe i friluftssammenheng. Det er kun en hytte ved Storvatnet.

Produksjonen ved settefiskanlegget ved Vikan er koordinert med et annet settefiskanlegg som Vikan Settefisk har på Frøya. Fisk flyttes fra settefiskanlegget på Vikan til settefiskanlegget på Frøya i løpet av produksjonssyklusen. Produksjonen ved anlegget ved Vikan er relativ liten, og vannbehovet da heller ikke så stort.

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser. NVE gir Vikan Settefisk AS i medhold av vannressursloven § 8 tillatelse til regulering av Storvatnet med 3,0 m mellom kote 12,0 og 9,0 og et vannuttak på maksimalt 160 l/s. Tillatelsen er en formalisering av dagens regulering og vannuttak.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Vikan Settefisk, datert 22.06.2011 (søknadsbrevet er datert 15.03.2011):

"Vikan Settefisk AS (konsesjonsnummer St/H 0028) har hatt konsesjon for produksjon av settefisk av aure, laks og regnbueaure siden 28. juli 1986. Konsesjonen er i dag på 200.000 stk fisk. Anlegget har et klekkeri og karanlegg på land med vanninntak i Storvatnet og et merdanlegg i det nedenforliggende Hundvatnet. Hundvatnet er i dag stengt for oppgang av anadrom laksefisk.

Vikan Settefisk AS ønsker nå, etter dialog med NVE, å formalisere sitt etablerte vannuttak og reguleringsregime overfor vassdragsmyndighet. Vedlagte dokumentasjon utgjør som grunnlag for en konsesjonssøknad. Gjeldende praksis omfatter uttak av vann på inntil 10 m³/min fra Storvatnet og regulering av innsjøen mellom HRV 12 og LRV 9 moh. Det innebærer ingen nye vassdragstiltak, men er en formalisering av etablert praksis siden 1986. Det søkes NVE om etter vannressurslovens § 8, om tillatelse til:

- Uttak av vann fra Storvatnet (innsjønr. 36045) inntil 0,16 m³/s (10 m³/min)*
- Uttak av vann fra Storvatnet tilsvarende 0,04 m³/s i gjennomsnitt*
- Regulering av Storvatnet mellom HRV 12,0 og LRV 9,0 moh. (NV 11 moh)*
- Opprettholde et enkelt oppvandringshinder til Hundvatnet til sjøen*

Utnyttelsen av vannressursene i Storvatnet utgjør grunnlag for Vikan Settefisk AS sine to oppdrettsanlegg på Hitra og Frøya. På anlegget på Frøya har man konsesjon for produksjon av 1,5 millioner settefisk av laks og regnbueaure. Erfaringstall fra oppdrettsnæringen antyder en samlet verdiskapning i hele kjeden på nærmere 100 mill kroner for hver million smolt som produseres. En formell tillatelse til gjeldende praksis ventes derfor å ha en stor positiv samfunnsmessig betydning for området, også ved sysselsetting av omtrent 5 årsverk ved anleggene.

En gjenåpning av vassdraget for sjøaure, med tilhørende slipp av minstevannføring er ikke forenlig med dagens utnyttelse av vannressursene i vassdraget. Søker håper derfor NVE vil vurdere samfunnsnyten av omsøkte tiltak opp mot de eventuelle negative virkninger tiltaket har hatt for naturmiljøet i vassdraget."

Vikan Settefisk AS, hoveddata			
TILSIG		Hovedalternativ	Ev. alternativ 2
Nedbørfelt	km ²	1,3	
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	1,58	
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	35	
Middelvanntføring	l/s	50	
Alminnelig lavvanntføring	l/s	5	
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	?	
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	?	
SETTEFISKANLEGG			
Inntak	moh.	9	
Avløp	moh.	1	
Lengde på berørt elvestrekning	km	0,35	
Slukeevne, maks	l/s	?	
Slukeevne, min	l/s	?	
Tilløpsrør, diameter	mm	2 stk 160, 1 stk 250	
Tilløpsrør, lengde	m	?	
MAGASIN			
Magasinvolum	mill. m ³	0,4	
HRV	moh.	12,0	
LRV	moh.	9,0	
PRODUKSJON			
Antall sjødyktig settefisk		200 000	
ØKONOMI			
Utbyggingskostnad	mill.kr	Anlegget er bygget	

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 06.01.2012 sammen med representanter fra Vikan Settefisk, Hitra kommune og Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

NVE har mottatt to høringsuttalelser.

Hitra kommune skriver i brev av 24.01.2012 følgende:

"Viser til brev av 15.08.2011 der Vikan Settefisk AS søker NVE om konsesjon til regulering og uttak av vann fra Storstvatnet til Vikan Settefisk AS anlegg på Hitra i Sør-Trøndelag, samt søknad fra Vikan Settefisk AS datert 15.03.2011.

Komité for teknisk, plan, landbruk og miljø v/kommunalsjefen har på deleger myndighet utarbeidet følgende høringsuttalelse:

Hitra kommune anbefaler NVE å imøtekomme søknaden etter vannressursloven fremmet av Vikan Settefisk AS datert 15.03.2011, som omsøkt.

Bakgrunnen for anbefalingen er følgende:

- *Det er regionalt underskudd i produksjon av settefisk.*
- *Storvatnet utnyttes allerede i dag til settefiskproduksjon. Det betraktes som en stor fordel å maksimere utnyttelsen av eksisterende vassdrag før nye elvesystem vurderes brukt, jfr. føringene nedfelt i Strategiplan for settefisknæringen i Trøndelag, datert februar 1998.*
- *Det skal ikke gjøres nye inngrep i vassdraget. Eksisterende dam fra Storvatnet skal beholdes.*
- *Anleggets betydning for næringsutvikling.*

Under møte med Vikan Settefisk AS den 06.01.2012 ble det opplyst om at merdanlegget i Hundvatnet vil bli avviklet og all produksjon av settefisk vil bli flyttet opp på land i løpet av 2012. Hitra kommune ber NVE om å vurdere avbøtende tiltak i forhold til disse nye opplysningene. Når merdanlegget blir tatt opp og Hundvatnet er fritt for settefisk bør det vurderes om fiskesperren i utløpet av Hundvatnet bør tas bort. Dette vil kunne føre til at viltlevende anadrome fiskeslag kan seg opp i Hundvatnet og videre opp i Ovdalsvatnet og Barmvatnet."

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag skriver i brev av 07.09.2012 følgende:

"Fylkesmannen tilrår innvilgning av konsesjon for vannuttak fra Storvatnet i Hitra kommune. Krav om minstevannføring stilles ikke, men det kreves utfisking av rømt regnbueørret samt tilrettelegging for reetablering av anadrom laksefisk og ål i Hundvassdraget.

Fylkesmannen viser til brev fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) av 22.06.2011, vedlagt søknad fra Vikan settefisk AS om konsesjon for pågående vannuttak og regulering i Storvatnet i Hitra kommune, Sør-Trøndelag. Det søktes opprinnelig også om tillatelse til å opprettholde oppgangshinder i utløpet av Hundvatnet som ligger nedstrøms Storvatnet, men dette har blitt trukket i ettertid.

Bakgrunn

Vikan settefisk AS benytter Storvatnet som vannkilde, og søker nå konsesjon for denne vannbruken. Det søkes om tillatelse til å regulere Storvatnet med 3 m, mellom kote 12 og 9 moh. Dette tilsvarer dagens regulering av vatnet. De søker videre om tillatelse til et uttak av vann på maksimalt 10 m³/min (166,7 l/s) og et gjennomsnittlig uttak på 2,4 m³/min (40 l/s) til settefiskproduksjon. Det skal ikke gjøres nye inngrep i vassdraget. Eksisterende dam i Storvatnet ønskes beholdt. Det samme gjelder rørledninger fra Storvatnet til settefiskanlegget.

Sentrale miljøbestemmelser og retningslinjer

Naturmangfoldloven (nml) (kgl. res. 19.06.2009) setter nye og strengere krav til beslutninger som berører naturmangfoldet. Det er nedfelt allmenne bestemmelser om bærekraftig bruk i loven, blant annet at;

1. *Enhver skal opptre aktsomt og gjøre det som er rimelig for å unngå skade på naturmangfoldet (§6).*
2. *Prinsippene (§8-12) skal legges til grunn i vedtak fra offentlig myndighet (§7).*
3. *Beslutninger skal så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon (§8).*
4. *Føre-var prinsippet (§9).*
5. *Beslutningen skal vise økosystemtilnærming og samlet belastning (§10).*
6. *Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver (§11).*
7. *Det skal benyttes miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§12).*

Vannressursloven (kgl. res. 24.11.2000) med vannforskriften (kgl. res. 15.12.2006) skal gi rammer for fastsettelse av miljømål som skal sikre en mest mulig helhetlig beskyttelse og bærekraftig bruk av alle vannforekomster. Forskriften skal sikre at det utarbeides og vedtas regionale forvaltningsplaner med tilhørende tiltaksprogrammer med sikte på å oppfylle miljømålene, og sørge for at det fremskaffes nødvendig kunnskapsgrunnlag for dette arbeidet. Forvaltningsplanarbeidet for Søndre Fosen vannområde er i startfasen og vil komme til å omfatte Storvatnet og Hundvatnet. I vannforskriften er det blant annet hjemlet at påvirker (tiltakshaver) er ansvarlig for undersøkelser og tiltak for å oppnå god økologisk tilstand i en vannforekomst.

Fylkesmannens vurdering

Vi opplever i dag et stadig raskere tap av natur og arter (biologisk mangfold). Det er en utbredt oppfatning at tapet er så omfattende at det vil undergrave muligheten for en bærekraftig utvikling. I Norge regner man med at over 100 plante- og dyrearter er forsvunnet de siste 150 årene. Og om tapet av arter i verden fortsetter i samme tempo som i dag, vil hver tiende dyre- og planteart være historie om 25 år. Gjennom konvensjonen for biologisk mangfold (CBD) har 170 land, inkludert Norge, blitt enige om å stanse tapet av det biologiske mangfoldet innen 2020. Dette målet må derfor holdes høyt når naturbruk skal vurderes.

Miljøtilstand

Storvatnet har vært regulert med 3 meter mellom kote 9 og 12 siden 1986, og utløpsbekken har vært bortimot tørrlagt siden da. Foreliggende konsesjonssøknad innebærer opprettholdelse av eksisterende vannbruksregime, og ingen nye tiltak er planlagt. Storvatnet er regulert ned fra normalvannstanden, og en eventuell innføring av minstevannføring vil innebære pumping av vann over vollen i utløpet. Med sine 3 meters reguleringshøyde er store områder av Storvatnets strandsone tidvis blottlagt og utgjør et lite attraktivt landskapselement for bading og friluftsliv, men bortsett fra en hytte på sørsiden av Storvatnet blir området lite brukt til rekreasjon. Det er heller ikke tilkommet andre opplysninger som tilsier at dagens vannføringsregime har vesentlig negativ betydning for friluftsliv og allmenne interesser. Det er ikke registrert rødlista eller trua arter eller naturtyper i forbindelse med Storvatnet, men ål er registrert i vassdragets vestlige grein. Området rundt Storvatnet og Hundvatnet omfattes ikke av forskrifter om verna vassdrag eller verneområder.

Hitra har betydelige utfordringer når det gjelder vannforskriftens krav, og en nylig publisert rapport fra NIVA (6405-2012) peker på bortfall av svært mange lokale sjørretstammer som følge av vassdragssperrer i forbindelse med settefiskanlegg i ferskvann (se også nyhetssak

1.9.2012, <http://www.tv2.no/nyheter/innenriks/disse-fiskesperrene-utrydder-sjoeoerreten-3866202.html>). Fylkesmannen foreslår opprettelsen av et miljøfond med bidrag fra påvirkerne, til biotopforbedrende tiltak i området.

Arter og naturtyper

Når det gjelder kravet til kunnskap om naturmangfold i naturmangfoldloven § 8 (jfr. § 7), vises det til at influensområdet i hovedsak omfatter Storvatnet med nedbørsfelt og nedstrøms vannstreng. En sjekk i Naturbasen til Direktoratet for naturforvaltning og i Artsdatabankens Artskart viser at det ikke er registrert prioriterte, truede eller nær truede arter på Norsk rødliste for arter 2010, ei heller utvalgte, truede eller nær truede naturtyper på Norsk rødliste for naturtyper 2011 i det berørte området. Det er ikke dermed sagt at det ikke kan finnes slike elementer i området, og i utredningen fra Rådgivende Biologer er det ikke foretatt en helhetlig artsinventering. Med et kalsiuminnhold på 23,7 mg/l (og pH 7,79) er Storvatnet godt innafor det som etter DN-Håndbok 13 defineres som kalksjøer (>20 mg/l Ca). Dette er noe utypisk for Hitras generelle kalkfattige geologi, men som skyldes en gjennomgående åre med bl.a. kalkspatmarmor (ngu.no). Dette synliggjør at Storvatnet er et viktig landskapselement med potensial for kalkkrevende arter bløtdyr/insekter o.l. De opprinnelige tiltakene fra 1986 har helt klart virket negativt for naturmangfoldet i området, men sett bort i fra dette omfatter søknaden ingen nye inngrep i området og det er dermed ikke påvist mulige nye effekter av tiltaket på naturmangfold. Kravet i § 8 om at saken skal baseres på tilgjengelig kunnskap anses som oppfylt.

Ål (*Anguilla anguilla*) står oppført som kritisk truet (CR) på Norsk rødliste 2010, med kriteriene antatt framtidig populasjonsreduksjon på >80 % på de kommende 3 generasjonene (Artsdatabanken). I Skagerrak er det estimert en bestandsnedgang på 50 % over siste tiårsperiode, og andel glassål (yngel) som går opp i norske elver viser en klar nedgang sammenlignet med Europa ellers. Et eksempel fra elva Imsa i Rogaland viser en bestandsnedgang på 90 % i perioden 1975-2005. Det er antatt at modifisering av vassdragsnatur i form av vandringshinder og vannføringsendringer er en avgjørende faktor i bestandsnedgangen. Ål er registrert på strekningen mellom Hundvatnet og Ovadalsvatnet (NIVA rapport 6405-2012), og det er viktig at vi opprettholder vassdragets funksjon der arten lever.

Anadrom laksefisk – laks og sjøørret

Norge har gjennom internasjonale avtaler (blant annet NASCO konvensjonen), et særlig ansvar for den Atlantiske laksen *Salmo salar*. Hundvassdraget har naturlige forhold for laksefisk, og da spesielt for sjøørret *Salmo trutta*.

Storvatnets nedbørsfelt er lite og tilrenninga begrenset til to små innløpsbekker, hvorav den vestlige er lagt i rør og den sørlige er for liten som gytebekk for laksefisk. Resultater av prøvefiske utført av Rådgivende Biologer antyder at opprinnelig bestand av innsjølevende ørret nå er utryddet, trolig grunnet lite egnede gytebekker. Utløpsbekken har vært tilnærmet tørrlagt siden 1986, og er tidligere blitt modifisert i forbindelse med bygging av vei, samt at landbruk og spredt avløp fra bebyggelse er påvirkningsfaktorer. Ettersom Storvatnet er kandidat for SMVF – sterkt modifisert vannforekomst, og alminnelig minstevannføring for nedbørsfeltet er beregna til 5 l/s, vil innføring av minstevannføring ha antatt begrenset positiv effekt på biomangfold i den aktuelle vannstrengen. Det vurderes slik at potensialet for anadrom laksefisk (gyte- og oppvekstområder) ikke er stort nok til å veie opp for de

økonomiske konsekvensene det vil medføre og tilbakeføre Storvatnets utløpsbekk til naturtilstanden.

*Store mengder regnbueørret har rømt fra notanlegget i Hundvatnet og finnes nå i stort antall i Hundvatnet og bekken oppstrøms. Det er sannsynligvis at arten også finnes i Ovadalsvatnet, opp til kunstig vandringshinder nedstrøms Barmvatnet. Regnbueørret (*Oncorhynchus mykiss*) er kategorisert til å ha svært høy risiko i Artsdatabankens Svarteliste 2012, og basert på opplysninger om størrelse på rømlinger og el-fiske foretatt av NIVA mistenkes det at arten reproducerer i vassdraget (NIVA rapport 6405-2012). Hundvassdraget utgjør i naturtilstanden gode gyte- og oppvekstområder for anadrom laksefisk, spesielt den vestlige greina mot Hjertåstjønna og Tømmerskardtjønna. Minimumsanslag for opprinnelig anadrom strekning er 2583,8 meter elv og 169 207 m² stillestående vann, og da er ikke Storvatnet tatt med (NIVA rapport 6405-2012). På grunn oppdemming og bekkesperring i forbindelse med settefiskaktiviteten i Hundvatnet er opprinnelig bestand av sjørret i Hundvassdraget i dag ikke-eksisterende. Når Fylkesmannen foreslår at det stilles krav til minstevannføring i utløpsbekken til Storvatnet (på tross av at dette prinsipielt sett vil være mest miljøriktig lokalt i denne bekken, jfr §12 i naturmangfoldloven), er det med forutsetning om at tiltak skal igangsettes for å avbøte skader og ulemper ved eldre tiltak i vassdraget, herunder ved gjenåpning av bekker jfr. vannressursloven, § 26e. Det følger av naturmangfoldloven § 11, at skal kostnadene ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver. Et slikt avbøtende tiltak vil konkret innebære utfisking av regnbueørret i vassdraget – inkludert undersøkelser av artens utbredelse og bestandsstørrelse. Deretter vil det følge å fjerne fiskesperrer i utløpet av Hundvatnet – inkludert steindemninga like før utløp til sjø, som ifølge NIVA ikke er naturlig. Dette vil åpne for reetablering av sjørret, og vassdragets gode gyte- og oppvekstareal vil bli utnyttet.*

I forbindelse med utfisking av regnbueørret vil det være en god anledning til å undersøke om arten faktisk reproducerer i vassdraget. Økt kunnskap på dette vil ha nasjonal verdi, og vil kunne brukes som kunnskapsgrunnlag i beslutningsprosesser i tilsvarende saker. Etablering og reproduksjon av regnbueørret utgjør en betydelig trussel for stedegne bestander av anadrom laksefisk (temarapport fra Vitenskapelig råd for lakseforvaltning nr. 2, 2011, vitenskapsrådet.no). NVE oppfordres til å pålegge tiltakshaver å inkludere dette elementet i forbindelse med utfisking.

Konklusjon

Søknaden om konsesjon for regulering og uttak av vann fra Storvatnet til Vikan Settefisk AS anlegg på Hitra i Sør-Trøndelag er en formalisering av gjeldende reguleringsregime. Fylkesmannen har vurdert kunnskapsgrunnlaget til å være tilstrekkelig for å kunne fatte beslutning (nml § 8). Da verdiene knyttet til fiskebestandene og fisket i Storvatnet er vurdert som beskjedne, ser vi det som riktigere å utnytte produksjonspotensialet for settefisk i denne delen av vassdraget fremfor å måtte ta i bruk et urørt vassdrag for å oppnå en tilsvarende settefiskproduksjon. Tiltaket vurderes ikke å være i konflikt med særlig viktige naturelementer.

Innvilgning tilrådes forutsatt at skader og ulemper av eldre tiltak avbøtes, jfr. vannressursloven § 26e. Konkret innebærer dette:

- *Vassdragets forekomst av regnbueørret kartlegges og fiskes ut.*

- *Det legges til rette for reetablering av sjørret i Hundvassdraget (unntatt Storvatnet med utløpsbekk). Dette innebærer fjerning av vandringshindre og reetablering av naturlig vassdragsmiljø i resterende deler av vassdraget."*

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Det har kommet to høringsuttalelser til søknaden. Vikan Settefisk AS skriver i e-post av 07.08.2012 at de ikke synes det er nødvendig å kommentere uttalelsen fra Hitra kommune. Uttalelsen fra Fylkesmannen i Sør-Trøndelag er heller ikke kommentert.

Tilleggsopplysninger

Vikan Settefisk AS har inntil nylig hatt regnbueørret i merdanlegg i Hundvatnet. For å hindre oppgang av laks og sjørret til Hundvatnet er det etablert et vandringshinder i utløpselven like ved elvens utløp i sjøen. Akkurat i utløpet av Hundvatnet er det spent opp et garn for å fange opp eventuell regnbueørret som rømmer fra anlegget. Garnet vil kunne virke som et vandringshinder for fisk som kommer opp fra sjøen. I og med at Fiskeridirektoratet har trukket tilbake tillatelsen til å produsere fisk i merder i Hundvatnet, frafaller Vikan Settefisk AS den delen av konsesjonssøknaden som gjelder opprettholdelse av fiskesperre nedstrøms utløpet av Hundvatnet. Garnet som er spent opp vil også bli fjernet.

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Om søker

Søker er Vikan Settefisk AS. Selskapet har i dag en akvakulturtillatelse til produksjon av 200 000 settefisk ved anlegget ved Melandsjø på Hitra. Her produseres det settefisk av laks og regnbueørret. Vikan Settefisk AS har også en akvakulturtillatelse til produksjon av 1,5 mill. settefisk i Tverrvågen på Frøya. De to settefiskanleggene driftes under ett.

Om søknaden

Vikan Settefisk AS har søkt NVE om tillatelse til å regulere Storvatnet med 3 m og et vannuttak på maksimalt 160 l/s, i gjennomsnitt 33 l/s.

Det foreligger ingen tillatelse etter vassdragslovgivningen til regulering og vannuttak for Storvatnet til settefiskproduksjon. NVE varslet i brev av 30.04.2009 at det var aktuelt å kalle reguleringen og vannuttaket fra Storvatnet inn til konsesjonsbehandling etter § 66 i vannressursloven. Varselet ble akseptert av Vikan Settefisk AS, og det første utkastet til konsesjonssøknad ble sendt inn til NVE for kvalitetssikring 17.03.2011.

Vikan Settefisk AS har to anlegg, et på Frøya og et på Hitra. De to anleggene driftes under ett, i det fisk fra anlegget på Hitra flyttes til anlegget på Frøya for videre vekst og utsetting i sjø. Akvakulturtillatelsen på Frøya lyder på 1,5 mill. laks.

Vikan Settefisk har ikke lenger muligheten til sette fisk i merder i Hundvatnet. Selskapet opplyser at dette betyr at deler av settefisken vil bli flyttet tidligere til det anlegget Vikan Settefisk har på Frøya. 200 000 fisk vil overvintre på land på Hitra. Gjennomsnittlig forbruk på 40 l/s ligger fast.

Beskrivelse av området

Vikan Settefisk AS ligger nordøst på Hitra ved Hundvatnet like ved Vikan. Ved Hundvatnet deler vassdraget seg i to, en gren består av Storvatnet, den andre av Barmvatnet og Ovadalsvatnet. Storvatnet som er vannkilden til settefiskanlegget ligger på kote 11. Denne delen av vassdraget har et nedbørfelt på 1,3 km². Vassdraget har etter det NVE kjenner til ikke noe offisielt navn og vil i det følgende bli kalt Hundvassdraget.

Eksisterende inngrep i vassdraget

Settefiskanlegget til Vikan Settefisk AS ved Vikan ble etablert i 1986. Anlegget har vannuttak fra Storvatnet.

Det er en dam i Storvatnet. Fra Storvatnet går det tre rør ned til settefiskanlegget, to rør med dimensjon 160 mm og et med dimensjon 250 mm. Storvatnet reguleres i dag med 3 meter. Det er ingen selvpålagte krav om minstevannføringen i bekken mellom Storvatnet og Hundvatnet. Bekken har i følge søker vært bortimot tørrlagt etter at dammen i Storvatnet ble etablert. Bekken er i dag igjengrodd og knapt synlig i terrenget.

Vikan Settefisk AS har inntil nylig hatt regnbueørret i merdanlegg i Hundvatnet. For å hindre oppgang av laks og sjørørret til Hundvatnet er det etablert en fiskesperre i utløpselven nær elvens utløp i sjøen. Det har vært rømminger fra merdanlegget, og tillatelsen til å produsere fisk på denne måten ble trukket tilbake av Fiskeridirektoratet i brev av 16.12.2011. Vikan Settefisk AS fikk en frist til 01.04.2012 til å fjerne fisken fra merdanlegget. Selve installasjonen skal være fjernet innen 01.10.2012. Da vil Vikan Settefisk AS også fjerne fiskesperren. Det har også vært spent opp et garn i utløpet i Hundvatnet for å hindre eventuell regnbueørret som rømmer å vandre ut fra vassdraget. Dette garnet vil også bli fjernet.

Teknisk plan

Reguleringer, vannuttak og rørgate

Det søkes om å regulere Storvatnet med 3 m mellom kote 12,0 og 9,0. Dette tilsvarer dagens regulering.

Dagens vannuttak, gjennomsnittlig over året, er 33 l/s og maksimalt uttak er oppgitt til 160 l/s. Maksimal uttak tilsvarer samlet kapasitet i rørene som går fra Storvatnet til settefiskanlegget.

Eksisterende rørgate skal beholdes slik den er. Vikan Settefisk AS ønsker ikke å slippe minstevannføring fra Storvatnet.

Massetak, deponi og veier

Det foreligger ingen planer om nye veier, massetak og deponi.

Hydrologisk grunnlag

Settefiskanlegget utnytter et nedbørfelt på 1,3 km² ved inntaket, og middelvannføringen er beregnet til 50 l/s. Effektiv innsjøprosent er 8 %. Magasinvolumentet er oppgitt til å være 400 000 m³.

Avrenningen domineres av flomvannføring i mai og en mindre flomperiode i oktober. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren og i juli-august. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 9 l/s og 7 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 5 l/s. Maksimal rørkapasitet er i dag 0,16 m³/s (160 l/s) og planlegges ikke endret. Det er foreslått å ikke slippe minstevannføring fra Storvatnet.

NVE har kontrollert det hydrologiske grunnlaget i søknaden. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Alle beregninger på basis av andre målte vassdrag vil ved skalering til det aktuelle vassdraget være beheftet med feilkilder. Dersom spesifikt normalavløp er beregnet med bakgrunn i NVEs avrenningskart, vil vi påpeke at disse har en usikkerhet på +/- 20 % og at usikkerheten øker for små nedbørfelt.

Arealbruk og eiendomsforhold

De omsøkte tiltakene vil ikke kreve areal utover det som allerede er benyttet.

Det er eier av Vikan Settefisk AS som er grunneier til området rundt Storvatnet.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

I følge søker ligger det berørte området i LNF-område i kommuneplanens arealdel fra 2009.

Verneplan for vassdrag

Vassdraget er ikke vernet.

Inngrepsfrie områder (INON)

Reguleringen av Storvatnet har ikke konsekvenser for inngrepsfrie områder på Hitra.

Nasjonale laksevassdrag

Vassdraget er ikke et nasjonalt laksevassdrag.

Andre verneområder

Det er ingen vernede områder i umiddelbar nærhet til Hundvatnet og Storvatnet.

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har det vært informert om søknaden til lokale myndigheter og interesseorganisasjoner samt berørte parter. NVE var på befaring i området 06.01.2012 sammen med representanter fra Vikan Settefisk AS, Fylkesmannen i Sør-Trøndelag og Hitra kommune. Høringsuttalelsene har vært forelagt søker for kommentar.

Hitra kommune anbefaler NVE å imøtekomme søknaden etter vannressursloven fremmet av Vikan Settefisk AS. Kommunen skriver at når merdanlegget i Hundvatnet er fjernet og vatnet er fritt for settefisk, bør det vurderes om fiskesperren kan fjernes. Dette vil kunne føre til at laks og sjørret kan vandre opp i Hundvatnet og videre opp i Ovdalsvatnet og Barmvatnet.

Fylkesmannen i Sør-Trøndelag tilrår at det blir gitt konsesjon for vannuttak fra Storvatnet. Fylkesmannen mener at det ikke er nødvendig med krav om minstevannføring, men krever at det blir foretatt utfisking av regnbueørret og at det blir lagt til rette for reetablering av anadrom laksefisk og ål i andre deler av Hundvassdraget.

Tiltakets virkninger - Fordeler og skader/ulempene

Nedenfor har vi gitt en oversikt over hva NVE anser som de viktigste fordelene og skadene/ulempene ved den planlagte utbyggingen:

Fordeler

- Regulering og vannuttak fra Storvatnet vil sikre vanntilgangen til eksisterende virksomhet og planlagte produksjonsøkning. Dette vil bidra til å sikre eksisterende arbeidsplasser og eventuelt danne grunnlag for nye.

Ulemper

- En nedtapping av Storvatnet med 3 m vil være skjemmende og redusere områdets verdi for rekreasjon.
- Igjenlukking av utløpsbekken fra Storvatnet og fravær av vannføring har ført til at bekken i dag ikke har verdi for fisk og andre vannkrevende organismer.

NVEs vurdering

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Vassdraget har en dominerende vårflom og en periode med stor vannføring i oktober.

Akvakulturtillatelsen lyder på bare 200 000 sjødyktig smolt, og vannuttaket er tilsvarende lite. Det er ikke søkt om en økning av akvakulturtillatelsen og selv om Vikan Settefisk har måttet avslutte produksjon i merdanlegg i Hundvatnet, noe som vil bety en endring i produksjonsregimet ved at fisken må holdes lenger i karene på land eller at fisken flyttes raskere til anlegget på Frøya. Vannbehovet kan derfor øke noe i enkelte måneder.

Dammen i Storvatnet har ikke noe definert flomløp, og det slippes ikke minstevannføring til utløpselven. Dersom det blir gitt konsesjon til en regulering på 3 meter i Storvatnet uten krav om minstevannføring, vil situasjonen bli slik den er i dag.

Vanntemperatur, isforhold og lokalklima

Søker venter ikke at vanntemperatur og lokalklima i og ved berørt område vil endre seg som følge av vannuttaket fra Storvatnet. Søker oppgir at det ikke er hvert år det er trygg is på Storvatnet. Uttaket om vinteren er lavt og vil trolig ikke virke inn på eventuell is som har lagt seg.

NVE antar at verken vanntemperatur, isforhold og lokalklima vil endre seg som følge av vannuttak fra Storvatnet. Dette er også en aktivitet som har foregått siden 1986. I en eventuell konsesjon vil det bli gitt vilkår som gir hjemmel til å pålegge merking av usikker is.

Grunnvann, flom og erosjon

Søker forventer ikke at reguleringen og vannuttaket fra Storvatnet skal påvirke verken grunnvannsnivået, flomforholdene eller gi økt fare for erosjon i den berørte delen av vassdraget.

Biologisk mangfold

Verken i Naturbase eller Artskart er det merket av områder med spesielle naturtyper i den berørte delen av vassdraget.

Elven mellom Storvatnet og Hundvatnet er delvis lagt i rør og delvis grodd nesten igjen og har i dag liten/ingen funksjon som levested for akvatiske organismer.

Fisk og ferskvannsbiologi

Det finnes ikke vitenskapelig eller på andre måter etterrettelig informasjon om hva slags fiskesamfunn det var i Hundvassdraget før settefiskanlegget ble etablert.

I rapporten "Mindre lakse- og sjørretvassdrag i Sør-Trøndelag – en vurdering av produksjonsgrunnlaget" (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, rapport 2 – 1990) står det følgende:

"Elv fra Ovadalsvatnet/Barmvatnet renner sammen med elv fra Storvatnet ut i Hundvatnet som er brakt. Det har tidligere vært tatt en og annen sjørret i elva, men i senere år er det ikke observert fisk der. Det tas for øvrig vatn til et settefiskanlegg, og oppgangsf forholdene er etter hvert blitt begrenset".

I rapporten "Kultiveringsplan for vassdrag i Sør-Trøndelag. Del II Anadrome laksefisk" (Fylkesmannen i Sør-Trøndelag, rapport 1/2004) står det følgende:

"Elva ligger ved innløpet til Barmfjorden og renner ut i Hundvatnet, som er påvirket av sjøvann. Det er tidligere tatt en og annen sjørret i vassdraget, men generelt er verdien av innlandsfisket større enn den potensielle verdien av laks og sjørret. Det tas vann fra vassdraget til et settefiskanlegg, og oppgangsf forholdene har med dette blitt forringet."

Rådgivende Biologer AS foretok prøvefiske i Storvatnet høsten 2009. Det ble ikke fanget fisk i garnene. Innløpsbekkene til Storvatnet ble befart og elfisket. De to innløpselvene er helt/delvis ødelagt, og det ble ikke påvist fisk. Dammen i utløpet av Storvatnet hindrer fisk i å bruke utløpsbekken. Det er med andre ord lite med gytemuligheter i Storvatnet i dag, hvis da ikke fisken gyter i selve vannet. En hytteeier ved vatnet hevdet i 2004 at vannet var tomt for fisk.

Rådgivende Biologer AS foretok også elektrofiske i elven som går fra Hundvatnet til Ovadalsvatnet. På strekningen fra Hundvatnet til fotballbanen ble det påvist middels tettheter med ørret.

NIVA foretok undersøkelser i vassdraget høsten 2011 og våren 2012 og påviste da flere årsklasser med regnbueørret i elven fra Hundvatnet til Ovadalsvatnet (NIVA rapport 6405-2012, Anadrome vassdrag på Hitra, Sør-Trøndelag; Vurdering av vandringshindre, - barrierer og andre hydromorfologiske inngrep etter vannforskriften). Arten ble påvist også ovenfor den strekningen der elven er lagt i rør forbi en fotballbane. Fisken har med all sannsynlighet rømt fra merdene i Hundvatnet. Det ble også påvist ål og ørret.

Det er ingen naturlig grunn til at Storvatnet ikke skal ha hatt en fiskebestand, bestående av vandrende og stasjonær ørret. Terrenget fra Hundvatnet til Storvatnet er ikke brattere enn at oppgangsmuligheter må ha vært tilstede. Gytemulighetene har vært små og begrenset til utløpsbekken og til to kortere innløpsbekker, evt. at fisken har vært innsjøgyter.

Dammen i Storvatnet og tørrlegging og igjenlukking av utløpselven gjør at det er i dag ikke går opp fisk i denne delen av vassdraget. I den andre delen av vassdraget som består av Ovadalsvatnet og Barmvatnet er det potensialet for produksjon av spesielt sjørret. Når fiskesperren i elven nedstrøms Hundvatnet blir fjernet vil fisken uhindret kunne gå opp til idrettsplassen på oversiden av hovedveien, en strekning på ca. 350 m. Der blir elven lagt i rør under idrettsplassen, en strekning på ca. 150 m. På oversiden av plassen kommer elven igjen opp i dagen. Røret/kulverten har liten kapasitet, og ved store nedbørsmengder oversvømmes idrettsplassen, og fisken svømmer over. NIVA har dokumentert regnbueørret på oversiden av idrettsplassen. Det er også mulig at fisk vandrer gjennom kulverten. Kulverten er uansett et alvorlig vandringshinder for fisken.

Litt lenger opp i vassdraget, mellom Ovadalsvatnet og Barmvatnet er det en gammel steindam, trolig anlagt i forbindelse med en mølle. I nevnte rapport fra NIVA står det at mindre fisk trolig kan passere dammen, men at større gytefisk ikke passere.

Den delen av Hundvassdraget som består av Storvatnet har trolig hatt begrenset betydning for produksjon av ørret. Innløpselvene til Storvatnet er korte, men det har helt sikkert vært noe produksjon i elven mellom Storvatnet og Hundvatnet. Dammen i Storvatnet er laget slik at det er ressurskrevende å legge til rette for oppgang av fisk og for slipp av minstevannføring. Det må også gjøres store tiltak i elven mellom Storvatnet og Hundvatnet. Dersom denne delen av vassdraget åpnes for oppgang av anadrom laksefisk, må inntaksvannet behandles ved UV-stråling eller ozonering for å tilfredsstille krav fra Mattilsynet. Dette er kostnadskrevende.

Den delen av Hundvassdraget som går fra Hundvatnet til Barmvatnet har hatt mye større betydning for fisk, og det er nok her vi finner det største potensialet for produksjon av ørret og oppgang av ål. Også i denne delen av vassdraget er det fysiske inngrep som begrenser produksjonen betydelig.

NVE synes det er beklagelig at deler av et vassdrag mister sin økologiske funksjon på grunn av menneskelige inngrep, slik som er tilfellet i Hundvassdraget. Det er ikke umulig å gjenopprette skadene, men det vil være svært ressurskrevende. NVE mener at det kan aksepteres at det i en eventuell konsesjon ikke blir satt krav om gjenåpning av utløpselven fra Hundvatnet og slipp av minstevannføring. NVE mener at det heller vil være fornuftig å se på muligheten for å få til frie vandringsveier for sjørørret og ål opp til Ovadalsvatnet og videre opp til Tømmerskardtjørna. De avbøtende tiltakene som det er naturlig å stille krav om i vann og elver som er berørt av vannuttak til settefiskanlegg, kan derfor med stort hell rettes inn mot den andre delen av vassdraget. Ved å fjerne de to store vandringshindrene opp til Barmvatnet, vil vi komme langt når det gjelder å nå målet om god økologisk tilstand i Hundvassdraget.

Flora og fauna

Bortsett fra ål som har status som kritisk truet (Norsk Rødliste for arter 2010) er det ikke registrert truede eller nær truede arter i den aktuelle delen av Hundvassdraget.

Landskap

Nedtappingen av Storvatnet med 3 meter kan være skjemmende og forringe landskaps- og naturopplevelsen for folk som bruker området.

Kulturminner

Det har verken i søknaden eller i høringsprosessen kommet frem opplysninger om fredete kulturminner i den berørte delen av vassdraget. I og med at det ikke er aktuelt med nye inngrep er NVE av den oppfatning at standardvilkår om kulturminner i en evt. konsesjon vil ivareta forholdet til disse.

Landbruk

Det drives noe landbruk i nedbørfeltet til Storvatnet. Denne aktivitet påvirkes ikke av dagens regulering av Storvatnet. Elven mellom Storvatnet og Hundvatnet er delvis lagt i rør under dyrket mark eller har grodd igjen grunnet liten/ingen vannføring over mange år.

Vannkvalitet, vannforsynings- og andre brukerinteresser

Storvatnet er drikkevannskilde for et fåtall hus øst for vatnet. Drikkvannsuttaget ligger dypere enn inntaket til settefiskanlegget og vil ikke påvirkes av et fortsatt uttak til anlegget.

Bortsett fra noe landbruk, er det ingen aktivitet i nedbørfeltet til Storvatnet som har konsekvenser for vannkvaliteten i vatnet.

Samiske interesser og reindrift

Det har verken i søknaden eller i høringsprosessen kommet frem opplysninger om at det er samiske interesser eller reindrift i den berørte delen av vassdraget. Ingen slike interesser er registrert.

Samfunnsmessige virkninger

Omsøkte tiltak vil bidra til å sikre arbeidsplassene ved settefiskanlegget og fortsatt verdiskaping.

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven

Naturmangfoldloven trådte i kraft den 1. juli 2009. Loven fastsetter forvaltningsmål for arter, naturtyper og økosystemer, og lovfester en rekke miljørettslige prinsipper, blant annet "føre-var" prinsippet og prinsippet om økosystemforvaltning og samlet belastning. Naturmangfoldloven legger føringer for myndigheter der det gis tillatelse til anlegg som vil kunne få betydning for naturmangfoldet. Etter NVEs syn blir formålet i naturmangfoldloven i praksis ivaretatt gjennom de grundige prosessene og vurderingene som ligger til grunn for et konsesjonsvedtak.

I konsesjonssøknaden har Vikan Settefisk AS vedlagt en rapport om biologisk mangfold, med noe begrenset verdi. I tillegg har NVE gjennom NIVA rapport 6405-2012 fått en god oversikt over hvilke biologiske verdier som er nyttet til vassdraget. Tiltaket innebærer ikke nye tekniske inngrep i vassdraget, og inngrep som har hindret fisk i å svømme opp i Hundvatnet er/vil bli fjernet. NVE mener at kunnskapsgrunnlaget og de registreringene av naturmangfold som er utført i forbindelse med konsesjonssøknaden og annen kartlegging i vassdraget (NIVA) er tilstrekkelig og ut i fra dette mener NVE at kunnskapsgrunnlaget etter naturmangfoldloven § 8 er tilstrekkelig slik at det kan fattes vedtak i saken jf. kravet om at kunnskapsgrunnlaget skal stå i rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Storvatnet har siden 1986 vært utnyttet til produksjon av settefisk, og det er ikke registret rødlistearter eller spesielle naturtyper knyttet til den berørte delen av vassdraget. Vannressursloven gir rammer for hva slags aktivitet som kan foregå i et vassdrag og hvilke hensyn som skal tas når det gjelder allmenne interesser. Dette er forhold NVE søker å ivareta gjennom konsesjonsbehandling samtidig som det skal legges til rette for næringsutvikling og arbeidsplasser. Tiltaket har liten effekt på biologisk mangfold og berører ikke viktige naturtyper i nevneverdig grad. NVE vurderer derfor at tiltaket ikke kommer i konflikt med forvaltningsmål for naturtyper, økosystem eller arter jf. nml §§ 4 og 5.

Naturmangfoldloven § 10 fastsetter prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning. Dette innebærer at man må ha kunnskap også om andre tiltak og påvirkninger på økosystemet slik at en kan identifisere den samlede belastningen, jf. også formuleringen i § 8 om "effekten av påvirkninger". I vurderingen av samlet belastning skal det både tas hensyn til allerede eksisterende inngrep og forventede framtidige inngrep. I følge søknaden er det drevet med settefiskproduksjon i anlegget siden 1986 og vassdraget har derfor vært regulert siden den tid. På bakgrunn av de drøftinger som er gjort ovenfor, mener NVE at tiltaket ikke vil føre til negative endringer av økosystemet i vassdraget over tid når det fastsettes vilkår.

Storvatnet er allerede regulert og det er ikke snakk om nye inngrep. Reguleringen og vannuttaket fra Storvatnet har ikke tidligere hatt tillatelse etter vassdragslovgivningen. Det positive ved å gjennomføre en konsesjonsbehandling er at forvaltningen, dersom det blir gitt konsesjon, vil få hjemler i

konsesjonen til å pålegge søker å bl.a. gjennomføre tiltak og undersøkelser. Fiskesperrene i utløpselven fra Hundvatnet er/skal fjernes, og dette vil sammen med tiltak i andre deler av vassdraget kunne føre til en bedre økologisk status i vassdraget.

Oppsummering

Søker ønsker å få formalisert dagens vannuttak med en konsesjon etter vannressursloven og de plikter og rettigheter dette medfører. NVE mener dette vil være en fordel både for bedriften og allmennheten. NVE legger vekt på at bedriften ikke skal ta ut vann utover dagens maksimale nivå.

I denne konsesjonssaken er det ikke snakk om verken en helt ny aktivitet eller nye inngrep. Reguleringen og vannuttaket fra Storvatnet har ikke tidligere hatt tillatelse etter vassdragslovgivningen. Det positive ved å gjennomføre en konsesjonsbehandling er at forvaltningen, dersom det blir gitt konsesjon, vil få hjemler i konsesjonen til å pålegge søker å bl.a. gjennomføre tiltak og undersøkelser.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at fordelene av det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir Vikan Settefisk AS tillatelse etter vannressursloven § 8 til regulering og vannuttak fra Storvatnet. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Reguleringsgrenser, vannuttak og vannslipp

Reguleringsgrenser

Det blir gitt tillatelse til videreføring av dagens praksis når det gjelder reguleringsmagasinet. I Storvatnet gis det tillatelse til en regulering på 3 m, mellom kote 12,0 og 9,0.

Det skal settes opp merker ved Storvatnet som viser høyeste og laveste regulerte vannstand og et informasjonsskilt som informerer om vilkårene for reguleringen. Dette skal plasseres godt synlig for allmennheten. Utformingen av skilt og merking inngår som del av NVEs oppfølging av post 4 i vilkårene.

Vannuttak

Rørkapasiteten fra Storvatnet til settefiskanlegget er 160 l/s. Det er søkt om et maksimalt vannuttak på 160 l/s og et gjennomsnittlig uttak på 33 l/s.

Planlagt vannuttak (ferskvann)

Måned	Planlagt vannuttak (m ³ /s)
Januar	0,003
Februar	0,01
Mars	0,02
April	0,05
Mai	0,1
Juni	0,1
Juli	0,05
August	0,03
September	0,01
Oktober	0,005
November	0,004
Desember	0,003
Gjennomsnittlig	0,03

I og med at den delen av produksjonssyklus som har foregått i merder i Hundvatnet er avsluttet, vil vannuttaket endre seg noe i forhold til det som er oppgitt i søknaden. Det ligger imidlertid fast at vannuttaket fra vassdraget maksimalt blir 160 l/s og vil ikke overstige 33 l/s i gjennomsnittlig uttak over året. Det er viktig at selskapet har fokus på vannbesparende tiltak. Viken Settefisk AS planlegger å installere CO₂-luftere på karnivå. I følge søker kan dette redusere vannbehovet med 50 %.

I søknaden er det satt opp forslag til en plan for magasinforvaltning til bruk i perioder med lite tilsig. Det vil være til god hjelp for anlegget å ha en slik plan.

Det skal settes inn vannmåler i settefiskanlegget for dokumentasjon av vannforbruket. Dette for at NVE skal kunne kontrollere forbruket i ettertid. Det er selskapets ansvar å påse at anleggets behov for vann er i samsvar med det uttaket og den reguleringshøyden i Storvatnet tillatelsen gir rom for.

Vannslipp

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og vurdering av minstevannføring:

Middelvannføring	l/s	50
Alminnelig lavvannføring	l/s	5
5-persentil sommer	l/s	9
5-persentil vinter	l/s	7
Største slukeevne	l/s	160
Største slukeevne i % av middelvannføring	%	320
Minste slukeevne	l/s	Ikke relevant

Søker ønsker ikke å slippe minstevannføring fra Storvatnet.

Hitra kommune har i sitt høringsbrev ikke signalisert at det er behov for minstevannføring fra Storvatnet.

NVE mener at det i dette tilfellet kan aksepteres at det ikke settes krav om minstevannføring. Elven fra Hundvatnet til Storvatnet er 260 m lang og er veldig preget av fysiske inngrep i form av igjenlegging under dyrket mark og kulvert under vei. De delene av bekken som fortsatt ligger i dagen har trolig hatt liten eller ingen vannføring etter 1986 da settefiskanlegget ble satt i drift. Slik elven er i dag, er det ikke noe grunnlag for produksjon av fisk.

Det vil være kostnadskrevende å gjenskape muligheten for at sjørret kan vandre helt opp i Storvatnet. Dammen i Storvatnet har ikke noe overløp.

Fiskesperren

Vikan Settefisk AS har trukket den delen av konsesjonssøknaden som gjaldt fiskesperre. Fiskesperren i elven mellom Hundvatnet og sjøen skal i følge Vikan Settefisk AS fjernes før 01.10.2012 samtidig med merdanlegget i vatnet. Dersom sperren likevel ikke blir fjernet, vil NVE ta i bruk egnede reaksjoner for å få dette gjort, mest sannsynlig pålegg om retting og eventuelt tvangsmulkt.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Mindre endringer kan godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Trondheim og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Den tillatelsen Vikan Settefisk AS nå får innebærer at situasjonen for bekken mellom Hundvatnet og Storvatnet kan forbli uforandret, dvs. at den også i fremtiden vil være uten betydning for ørret og ål. NVE mener dette kan forsvares ved at denne delen av vassdraget ikke kan ha hatt spesiell stor produksjon av ørret og at det vil være svært ressurskrevende å gjennomføre tiltak som kan sikre oppgang av ørret fra Hundvatnet til Storvatnet. Bekken mellom de to vannene vil måtte gjenåpnes, det må gjøres tiltak i dammen i Storvatnet, og settefiskanlegget må investere i uv/ozonanlegg for behandling av inntaksvannet.

Til gjengjeld mener NVE at Vikan Settefisk AS plikter å vurdere finansiering og gjennomføring av tiltak i den andre og viktigere delen av vassdraget. Det lar seg gjøre å få til frie vandringsveier for sjørørret og ål fra Hundvatnet til Ovadalsvatnet og Barmvatnet og videre opp til Tømmerskardtjørna. Ved å fjerne de to store vandringshindrene opp til Barmvatnet, vil vi komme langt når det gjelder å nå målet om god økologisk tilstand i Hundvassdraget. NVE og Fylkesmannen i Sør-Trøndelag må trekkes inn i saksbehandlingen av tiltakene og kan også bidra i prosessen opp mot Hitra kommune.

Post 5: Naturforvaltning

Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Dette vilkåret gir forvaltningen hjemmel til å pålegge Vikan Settefisk AS å gjennomføre tiltak slik at det kan gjenskapes en fiskebestand i Storvatnet. Vikan Settefisk AS har selv foreslått at det som avbøtende tiltak kan settes ut fisk i Storvatnet. Tillatelse til dette må innhentes fra Sør-Trøndelag fylkeskommune eller Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Utsetting av fisk bør kombineres med å legge til rette for gytting i innløpsbekkene.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

Det er ikke aktuelt med nye fysiske tiltak i vassdraget. Dersom det likevel skulle bli aktuelt, forutsetter NVE at utbygger tar den nødvendige kontakt med fylkeskommunen for å klarere forholdet til kulturminneloven § 9 før innsendelse av detaljplan. Vi minner videre om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jf. kulturminneloven § 8 (jf. vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Andre merknader

"Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker" gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

NVE har ved vurderingen av om konsesjon skal gis etter vannressursloven § 8 foretatt en vurdering av kravene i vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep. I dette tilfellet er det ikke snakk om verken ny aktivitet eller nye inngrep. Vannuttaket og reguleringen har ikke tidligere hatt tillatelse etter vassdragslovgivningen. En tillatelse fra NVE etter vannressursloven vil inneholde en del vilkår som på en god måte vil sikre det biologiske mangfoldet i vassdraget

og dermed medvirke til at kravet om god økologisk tilstand i den berørte dele av vassdraget blir tilfredsstilt.

Den delen av vassdraget som består av Storvatnet har trolig hatt begrenset betydning for produksjon av ørret. Dammen i Storvatnet er laget slik at det er ressurskrevende å legge til rette for oppgang av fisk og for slipp av minstevannføring. Det må også gjøres store tiltak i elven mellom Storvatnet og Hundvatnet. Dersom denne delen av vassdraget åpnes for oppgang av anadrom laksefisk, må inntaksvannet behandles ved UV-stråling eller ozonering for å tilfredsstille krav fra Mattilsynet. Dette er kostnadskrevende. NVE henstiller til Vikan Settefisk AS å bidra til at vandringshindre i den andre delen av vassdraget fjernes slik at målet om god økologisk tilstand kan bli nådd.

NVE har vurdert alle praktisk gjennomførbare tiltak som vil kunne redusere skadene og ulempene ved tiltaket. NVE har satt vilkår i konsesjonen som anses egnet for å avbøte en negativ utvikling i vannforekomsten, herunder krav om minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder DN/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. NVE har vurdert samfunnsnyttene av inngrepet til å være større enn skadene og ulempene ved tiltaket.